



СИГНАЛ ОСТАННЬОЇ НАДІЇ SOS

30 жовтня 1906 року у Берліні відбулася друга Міжнародна радіотелеграфна конференція, де затвердили новий сигнал лиха на морі – «SOS». У її роботі брали участь представники двадцяти дев'яти країн, у тому числі Англії, Німеччини, Росії, США, Франції та Японії. Радіостанції країн, що підписали конвенцію, повинні були приймати його з суден поза всякою чергою. Після запровадження сигналу «SOS» було скасовано всі інші сигнали лиха приватних фірм.

Ще до винайдення на початку 1890-х радіо на морських суднах уже застосовувалося безліч різних візуальних і аудіосигналів лиха: semaforні прапори, сигнальні вогні та дзвони. Радіо (називалося тоді бездротовим телеграфом) спочатку використовувало азбуку Морзе – систему, розроблену для наземного дротового телеграфу. Коли на суднах почали з'являтися радіостанції, постала необхідність стандартизувати комунікації, але кооперації завадили національні відмінності та суперництво між радіокомпаніями-конкурентами, такими, як «*Marconi International Marine Communication Company*», «*Telefunken*» та іншими.

Тож основним питанням порядку денного конференції було встановлення єдиного радіотелеграфного сигналу лиха. Представник «*Marconi Co.*» наполягав на затвердженні як єдиного міжнародного сигналу «*CQD*». Перші дві літери означали стандартний виклик всіх радіостанцій, а останню «*D*» додали до сигналу тому, що з цієї букви починалося англійське слово «*Danger*» – небезпека. До цього поєднання моряки швидко дібрали фразу «*Come Quick, Danger*», що в перекладі з англійської означає «Прийдіть швидко, небезпека». Представники США були проти, стверджуючи, що під час передачі та приймання такого сигналу його нерідко плутають із загальним викликом «*CQ*». До того ж ці сигнали застосовували і берегові телеграфісти в разі аварій та нещасних випадків на залізницях. Конференція підтримала американських представників, і було прийнято рішення замінити «*CQD*» якимось іншим, ясним і чітким сигналом. Запропонували прийняти сигнал міжнародного зводу сигналів – двопрапорне поєднання «*NC*», що означає «Терплю лихо, потрібна негайна допомога». Але й цю пропозицію відхилили.

Представник німецької радіотелеграфної фірми «Сляби-Арко» запропонував сигнал «*SOE*». Під час обговорення один із делегатів зауважив, що він має істотний недолік: літера «*E*» передається однією крапкою, тож сигнал у разі дальнього приймання або перевантаженого ефіру може бути спотворений і навіть незрозумілий. Тому вирішили замінити «*E*» на «*S*». Отже, вийшло «*SOS*».

Усупереч поширеному переконанню, «*SOS*» не є аббревіатурою. Це просто випадково дібрана послідовність літер, що є зручною для запам'ятовування і легко розпізнається на слух. Отже, «*SOS*» – окремий символ азбуки Морзе, представлений у вигляді послідовності букв лише для зручності запам'ятовування. Такі символи записують з рисою над буквами «*SOS*».

У минулому столітті «*SOS*» став невід'ємною частиною поп-культури в усьому: від заголовків програм із серії «зроби сам» і до хітів гурту «*ABBA*». Проте він почав своє життя як набагато серйозніший сигнал після того, як 1 липня 1908 міжнародна спільнота затвердила його як міжнародний сигнал лиха, котрий подають кораблі, що тонуть. Але через те, що цей сигнал використовувався тільки на суднах, обладнаних радіоапаратурою компанії «*Marconi Co.*», його не можна було назвати єдиним міжнародним сигналом лиха. Досить часто благаючи про допомогу передавалося без усякого сигналу лиха. Але вже тоді він рятував життя. Так, після сильного тривалого шторму американський плавучий маяк «Нантакет» дав сильну течу, що загрожувало судну загибеллю. На маяку була радіоустанова, і невдовзі радіостанція у Ньюпорті прийняла два повідомлення: «Допоможіть. Плавучий маяк «Нантакет» терпить лихо. Вишліть допомогу

звідки завгодно». А потім – «*SOS*». Для порятунку відправили тендер «Азалія», якому вдалося зняти з маяка екіпаж. «Нантакет» затонув під час буксирування до берега.

Рік по тому лайнер компанії «*Cunard*» «*Slavonia*» затонув біля Азорських островів. Але перед цим було відправлено сигнал «*SOS*», тому не загинула жодна людина.

Проте знадобився крах «Титаніка», щоб зрозуміти, наскільки важливою є універсальна система. Після зіткнення з айсбергом у 1912 році радіооператори направили і старий сигнал «*CQD*», і новий сигнал «*SOS*», але деякі кораблі, що перебували в цьому районі, знехтували обидва, гадаючи, що на «Титаніку» розважаються. Невдовзі стало зрозуміло, що то були не жарти, і світові газети розповіли, як на «непотоплюваному кораблі» загинуло 1,5 тисячі людей. Після цього новий сигнал лиха «*SOS*» рідко ігнорували.

Використовували його і військові моряки підводного човна «Курськ». Це вже потім, через рік після трагедії водолази розповідали, що майже три доби люди з уцілілого відсіку субмарини відступували сигнал «*SOS*». На жаль, допомога вчасно не надійшла.

З 1 лютого 1999 року всі морські судна повинні використовувати для передачі сигналів лиха досконалішу систему – *GMDSS*. У зв'язку з цим значення сигналу «*SOS*» зменшилося, хоча його, як і раніше, можна використовувати.

Звичайно, після 1908 року технології істотно вдосконалилися, але й нині крапки і тире рятують життя людям. Нехай тільки вдаватися до них не буде потреби!